

บทที่ 5

ความถี่การใช้ศัพท์เหมือนและศัพท์ต่างระหว่างชาวไทลื้อ หมู่บ้านหย่วน อำเภอเชียงคำ กับหมู่บ้านฟ้าสีทอง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

จากการวิเคราะห์ศัพท์ทั้งหมด 815 หน่วยอรรถ แบ่งเป็น คำนาม 572 หน่วยอรรถ คำกริยา 165 หน่วยอรรถ และคำวิเศษณ์ 78 หน่วยอรรถ ของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น สามารถจำแนกอัตราความถี่การใช้ศัพท์ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น
2. ความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น

ความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น

สำหรับอัตราความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น พบทั้งหมด 688 หน่วยอรรถ จากศัพท์ทั้งหมด 815 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 84.41

ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน ทั้งนี้ ทั้งสองถิ่นใช้ศัพท์จำนวนเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ตามแทน 1 หน่วยอรรถ และศัพท์ที่ใช้แทนนั้นเป็นศัพท์เดียวกัน หรือเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน ถือว่าทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

	ภาษาไทลื้อเชียงคำ	ภาษาไทลื้อเชียงม่วน	
1.	[tok ⁴ to:⁵]	[tok ⁴ to:⁵]	“ตุ๊กแก”
1.	[ja:²]	[ja:²]	“ใหญ่”
2.	[lo:ŋ ⁶]	[lo:ŋ ⁶]	

ทั้งสองถิ่นใช้ศัพท์ที่เหมือนกันและมีจำนวนเท่ากัน ดังนั้นถือว่า ทั้งสองถิ่นใช้ศัพท์เหมือนกัน

ตัวอย่างที่ 2

	ภาษาไทลื้อเชียงคำ	ภาษาไทลื้อเชียงม่วน	
1.	[het ⁴ fa:ŋ ²]	-	“เห็ดฟาง”
	-	~ [het ⁴ fə:ŋ ²]	

ถึงแม้ว่าทั้งสองอำเภอจะใช้รูปศัพท์ไม่เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ปรากฏว่าเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน ดังนั้น ถือว่า ทั้งสองอำเภอใช้ศัพท์เหมือนกันด้วย

จากอัตราความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น จำแนกออกตามหน้าที่ของคำ คือ คำนาม 485 หน่วยอรรถ คำกริยา 136 หน่วยอรรถ และคำวิเศษณ์ 67 หน่วยอรรถ ดังนี้

1. คำนาม จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน จำนวน 688 หน่วยอรรถ พบคำนามที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน รวม 485 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 70.49 เมื่อพิจารณาถึงคำนามที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันนี้ พบว่ามีตั้งแต่ศัพท์แปรเดียว ศัพท์แปร 2 ศัพท์แปร 3 และศัพท์แปร 5 ดังนี้

1.1 ศัพท์แปรเดียว ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 455 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
[to:¹ sa:ʝ sɔ:²]	[to:¹ sa:ʝ sɔ:²]	“ถั่วฝักยาว”
[ci:n⁷ sum³]	[ci:n⁷ sum³]	“แหนม”
[ba¹ tɔ:ŋ³]	~[ma¹ tɔ:ŋ³]	“กระท้อน”
[kʰi:³ mɛ:ŋ⁵ mun⁵]	~[kʰi:³ mɛ:ŋ⁵ ŋun⁵]	“ชี้แมลงวัน”

1.2 ศัพท์แปร 2 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 28 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [kʰv:⁵ ʔɔ:m⁵]	[kʰv:⁵ ʔɔ:m⁵]	“คอปอก”
2. [kʰv:⁵ niaŋ⁶]	[kʰv:⁵ niaŋ⁶]	
1. [lu:k⁶ ba:w²]	[lu:k⁶ ba:w²]	“ลูกชาย”
2. ~[lu:k⁶ ca:ʝ¹]	[lu:k⁶ pɔ:⁶ ca:ʝ¹]	
	~ [lu:k⁶ ca:ʝ¹]	

1.3 ศัพท์แปร 3 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [su:¹]	[su:¹]	“เธอ”
2. [to:¹]	[to:¹]	
3. [m+ŋ⁵]	[m+ŋ⁵]	

1.4 ศัพท์แปร 5 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [k ^h v:ɲ ²]	[k ^h v:ɲ ²]	“ฉั้น”
2. [pə:n ⁶]	[pə:n ⁶]	
3. [tu:r ¹]	[tu:r ¹]	
4. [k ^h a:r ³]	[k ^h a:r ³]	
5. [caw ³]	[caw ³]	

2. คำกริยา จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันจำนวน 688 หน่วยอรรถ พบกริยาที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน รวม 136 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 19.76 เมื่อพิจารณาถึงคำกริยาที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันนี้ พบว่ามีศัพท์แปรเดี่ยว และศัพท์แปร 2 ดังนี้

2.1 ศัพท์แปรเดี่ยว ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 129 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
[tam ² hu:k ²]	[tam ² hu:k ²]	“ทอหูก”
[ju:r ⁶]	~[ɲu:r ⁶]	“เขิน”
[baj ¹ ja:r ³]	[baj ¹ ja:r ³]	“ตายหญ้า”
[kwan ⁶]	[kwan ⁶]	“ละเมอ”

2.2 ศัพท์แปร 2 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 7 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [nɛ:r ⁵]	[nɛ:r ⁵]	“เล็ง”
2. [kaʔ ⁴]	[kaʔ ⁴]	
1. [ja:t ⁶]	[ja:t ⁶]	“ชวน”
2. [wak ⁶]	[wak ⁶]	

3. คำวิเศษณ์ จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันจำนวน 687 หน่วยอรรถ พบคำวิเศษณ์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน รวม 67 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 9.73 เมื่อพิจารณาถึงคำวิเศษณ์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันนี้ พบว่ามีศัพท์แปรเดี่ยว และศัพท์แปร 2 ดังนี้

3.1 ศัพท์แปรเดียว คำศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 66 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
[mot ⁴]	[mot ⁴]	“สะอาด”
[ka:n ⁷]	[ka:n ⁷]	“แพ้”
[ʔi ¹ du:ʔ]	[ʔi ¹ du:ʔ]	“สงสาร”

3.2 ศัพท์แปร 2 คำศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [jaɰ ²]	[jaɰ ²]	“ใหญ่”
2. [lo:ŋ ⁶]	[lo:ŋ ⁶]	

เมื่อพิจารณาการใช้ศัพท์ทั้ง 3 หมวดคำแล้ว กล่าวได้ว่า หมวดคำนามเป็นหมวดคำที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.49 ทั้งนี้อาจเพราะเป็นหมวดที่ใช้ในชีวิตประจำวันบ่อยมากกว่าหมวดคำอื่นๆ รองลงมาคือ หมวดคำกริยา คิดเป็นร้อยละ 19.76 และหมวดคำวิเศษณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.73 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า ชาวไทยลื้อทั้งสองถิ่นยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางภาษา และใช้ศัพท์เดิมของตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันเสมอมา

ความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น

สำหรับอัตราความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น พบทั้งหมด 127 หน่วยอรรถ จากศัพท์ทั้งหมด 815 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 15.58

ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้แตกต่างกัน ทั้งนี้ ทั้งสองถิ่นใช้คำศัพท์จำนวนเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ตามแทน 1 หน่วยอรรถ และศัพท์ที่ใช้แทนนั้นเป็นคนละศัพท์ ถือว่า ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัน เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [hɔ:ɰ ⁶ lɛ:m ¹]	-	“หอยขม”
2. -	[hɔ:ɰ ⁶ cup ⁴]	
ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [het ⁴ loʔ ⁶ laʔ ⁴]	-	“เห็ดหูหนู”
2. -	[het ⁴ ta:ʔ ¹ loʔ ⁶]	

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [sə: ³ k ^h ɛ:n ¹ sɛ:n ³]	-	“เลื้อแซนลั้ง”
2. [sə: ³ kw:m ³]	-	
3. -	[sə: ³ k ^h ɛ:n ¹ kɪŋ ³]	

จากตัวอย่างที่ 1 นี้ แสดงให้เห็นว่าทั้งสองถิ่นใช้คำศัพท์ที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังหน่วยอรรถ “หอยขม” ขณะที่ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงคำใช้ [hɔ:⁶ lɛ:m¹] ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงม่วนใช้ [hɔ:⁶ cup⁴] แทนหน่วยอรรถนี้ หน่วยอรรถ “เห็ดหูหนู” ขณะที่ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงคำใช้ [hɛt⁴ loʔ⁶ laʔ⁴] ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงม่วนใช้ [hɛt⁴ ta:¹ loʔ⁶] แทนหน่วยอรรถดังกล่าว และหน่วยอรรถ “เลื้อแซนลั้ง” ขณะที่ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงคำใช้ [sə:³ k^hɛ:n¹ sɛ:n³] หรือ [sə:³ kw:m³] แทนหน่วยอรรถนี้ ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงม่วนใช้ [sə:³ k^hɛ:n¹ kɪŋ³] แทน

ตัวอย่างที่ 2

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [ba: ³]	[ba: ³]	“บาย”
2. [ta: ¹ wan ¹ pɛ:t ¹]	-	

ถึงแม้ว่าทั้งสองถิ่นจะมีการใช้ศัพท์ที่เหมือนกันร่วมอยู่ด้วย คือ [ba:³] ก็ตาม ถือว่าทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัน เพราะขณะที่ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงม่วนใช้ [ba:³] แทนหน่วยอรรถนี้ ชาวไทยลื้อถิ่นเชียงคำอาจใช้ [ta:¹ wan¹ pɛ:t¹] แทนได้

จากอัตราความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น จำแนกออกตามหน้าที่ของคำ คือ คำนาม 87 หน่วยอรรถ คำกริยา 30 หน่วยอรรถ และคำวิเศษณ์ 11 หน่วยอรรถ ดังนี้

1. คำนาม จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันจำนวน 127 หน่วยอรรถ พบคำนามที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัน รวม 87 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 68.50 เมื่อพิจารณาถึงคำนามที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันนี้ พบว่ามีศัพท์แปร 2 และศัพท์แปร 3 ดังนี้

1.1 ศัพท์แปร 2 คำศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันมีจำนวน 81 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [pɔ: ⁶ lo:ŋ ¹ ba:n ³]	-	“ผู้ใหญ่บ้าน”
2. -	[kɛ: ² ba:n ³]	
1. [mɛ:ŋ ⁵ bun ² ka: ¹]	[mɛ:ŋ ⁵ bun ² ka: ¹]	“ตัวนึ่ง”
2. -	[mɛ:ŋ ⁵ bun ² k ^h un ⁶]	

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [lu:k ⁶ sa:w ¹]	-	“ลูกสาว”
2. -	[lu:k ⁶ me: ⁶ jin ⁵]	
-	~[lu:k ⁶ jin ⁵]	

1.2 ศัพท์แปร 3 คำศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันมีจำนวน 6 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [tew ² ʔε:ŋ ²]	-	“กางเกงใน”
2. -	[tew ² lo:ŋ ¹]	
3. -	[tew ² liŋ ¹]	
1. [na: ⁶]	-	“น้ำ (ผู้หญิง)”
2. -	[me: ⁶ na: ¹]	
3. -	[ʔi ² na: ³]	

2. คำกริยา จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันจำนวน 127 หน่วยอรรถ พบกริยาที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัน รวม 29 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 22.83 เมื่อพิจารณาถึงค่านามที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันนี้ พบว่ามีศัพท์แปร 2 และศัพท์แปร 3 ดังนี้

2.1 ศัพท์แปร 2 คำศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันมีจำนวน 29 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยลื้อเชียงคำ	ภาษาไทยลื้อเชียงม่วน	
1. [ke:w ⁷]	-	“เคี้ยว”
2. -	[ma:m ¹]	
1. [pə:t ²]	-	“เปิด”
2. -	[k ^h aj ⁶]	
1. [bi:p ²]	[bi:p ²]	“นวด”
2. [kan ²]	-	

2.2. ศัพท์แปร 3 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยถิ่นเชียงคำ	ภาษาไทยถิ่นเชียงม่วน	
1. [cak ⁴]	-	“ลุง”
2. -	[cu:ŋ ¹]	
3. -	[la:k ¹]	

3. คำวิเศษณ์ จากศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันจำนวน 127 หน่วยอรรถ พบกริยาที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัน รวม 11 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 8.66 เมื่อพิจารณาถึงค่านามที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกัันนี้ พบว่ามีศัพท์แปร 2 ศัพท์แปร 3 และศัพท์แปร 4 ดังนี้

3.1 ศัพท์แปร 2 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้ต่างกันมีจำนวน 9 หน่วยอรรถ ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยถิ่นเชียงคำ	ภาษาไทยถิ่นเชียงม่วน	
1. [ʔo:ŋ ²]	-	“สกปรก”
2. -	[hok ⁴]	
1. [c ^h u:p ⁶]	-	“ชอบ”
2. -	[mak ⁶]	

3.2 ศัพท์แปร 3 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยถิ่นเชียงคำ	ภาษาไทยถิ่นเชียงม่วน	
1. [na:w ¹]	[na:w ¹]	“หนาว”
2. [kat ⁴]	-	
3. [jin ¹]	-	

3.3 ศัพท์แปร 4 ศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันมีจำนวน 1 หน่วยอรรถ ได้แก่

ภาษาไทยถิ่นเชียงคำ	ภาษาไทยถิ่นเชียงม่วน	
1. [kə:p ²]	-	“เกือบ”
2. [meʔ ⁶]	-	
3. -	[him ¹]	
4. -	[wit ⁶]	

หากพิจารณาถึงการใช้ศัพท์ที่ต่างกันของทั้งสองถิ่นแล้ว พบว่า หมวดค่านามเป็นหมวดคำที่ทั้งสองถิ่นใช้แตกต่างกันมากกว่าหมวดคำอื่นๆ โดยใช้ศัพท์แตกต่างกันถึงร้อยละ 68.50 ในขณะที่หมวดคำกริยาใช้ศัพท์แตกต่างกันเพียงร้อยละ 22.83 และหมวดคำวิเศษณ์ใช้ศัพท์

แตกต่างกันร้อยละ 8.66 เท่านั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หมวดคำนามมีการใช้ศัพท์มากและหลากหลาย จึงทำให้ศัพท์แตกต่างกันมากกว่าหมวดคำอื่น อันสืบเนื่องมาจากในสังคมปัจจุบัน สภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิตของชาวไทยลื้อได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและกว้างไกลมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดคำศัพท์ใหม่ๆ ขึ้นมาอย่างมากมาย ส่งผลให้คำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ของชาวไทยลื้อทั้งสองถิ่น จำนวน 815 หน่วยอรรถ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังกล่าวมานั้น อาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยลื้อทั้งสองถิ่นยังคงใช้ศัพท์ที่เหมือนกันอยู่มาก ถึงแม้จะใช้ศัพท์แตกต่างกันอยู่บ้างก็ตาม เพราะจากการรวบรวมข้อมูล พบว่าการใช้ศัพท์ที่แตกต่างกันของทั้งสองถิ่นมีจำนวน 127 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 15.58